

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
JEANA RICHARDA DE LA TOURA,
predstavljeni 3. aprila 2025¹

Zadeva C-713/23

Jakub Cupriak-Trojan,

Mateusz Trojan

proti

Wojewoda Mazowiecki,

ob udeležbi

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie,

Prokurator Regionalny w Warszawie

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče, Poljska))

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Sklenitev zakonske zveze med državljanoma Unije, ki sta osebi istega spola – Obveznost izvirne države članice teh državljanov, da prizna in vpiše poročno listino, izdano v drugi državi članici – Nacionalna zakonodaja ali praksa izvirne države članice, ki ne dopušča priznanja in vpisa dokumenta o sklenitvi zakonske zveze med osebama istega spola v matični register“

I. Uvod

1. Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 20(2)(a) in 21(1) PDEU v povezavi s členoma 7 in 21(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah² ter členom 2, točka 2, Direktive 2004/38/ES³.

2. Uvršča se v vejo sodne prakse Sodišča o priznavanju aktov ali odločb, s katerimi se spreminja identiteta državljana Unije in ki so bili pridobljeni v državi članici gostiteljici, zaradi vpisa v matične registre izvirne države članice.⁴

¹ Jezik izvirnika: francoščina.

² V nadaljevanju: Listina.

³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

⁴ V smislu, v katerem je izvirna država članica tista država, katere državljan je državljan Unije. Glej sodbo z dne 5. junija 2018, Coman in drugi (C-673/16, v nadaljevanju: sodba Coman, EU:C:2018:385, točka 31).

3. Sodišče je zdaj pozvano, naj odloči, ali bo svojo sodno prakso, ki se nanaša na vpis priimka ali spremembe spolne identitete, pridobljene v drugi državi članici, v matični register, razširilo na dokumente o sklenitvi zakonske zveze, natančneje na primere, ko izvorna država članica zadevne osebe, ki je država njenega rojstva, ne priznava in celo prepoveduje zakonsko zvezo med osebama istega spola. S splošnejšega vidika gre za vprašanje o mejah področja uporabe prava Unije na tem področju, glede na to, da pravila o zakonski zvezi in osebnem stanju spadajo v pristojnost držav članic ter da pravo Unije v to pristojnost ne posega.

4. Glede na trenutno veljavno pravo menim, da mora biti odgovor na to vprašanje večplasten. Izvorna država članica državljana Unije bi morala priznati zakonsko zvezo, ki jo je ta sklenil v drugi državi članici z osebo istega spola, čeprav cilj ni od prve države članice pridobiti izpeljano pravico do prebivanja ali osebno izkaznico ali potni list. Po drugi strani pa mora obveznost vpisa te listine v matični register ostati v pristojnosti vsake od držav članic. Zato bi bilo treba odločiti, ali je tak vpis edini način, da se izpolnijo zahteve iz člena 7 Listine, kot se ta razlaga ob upoštevanju sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice⁵.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

5. Člen 21(1) PDEU določa:

„Vsak državljan Unije ima pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s Pogodbama in ukrepi, ki so bili sprejeti za njuno uveljavitev.“

6. Člen 7 Listine, naslovljen „Spoštovanje zasebnega in družinskega življenja“, določa:

„Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, stanovanja ter komunikacij.“

B. Poljsko pravo

7. Člen 18 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (ustava Republike Poljske) določa:

„Republika Poljska varuje in ščiti zakonsko zvezo kot življenjsko skupnost ženske in moškega, družino, materinstvo in starševstvo.“

8. Člen 47 ustave določa:

„Vsakdo ima pravico do pravnega varstva svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega dostojanstva in svojega ugleda ter pravico, da odloča o svojem osebnem življenju.“

⁵ V nadaljevanju: ESČP.

9. Člen 1(1) ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy (zakon o zakoniku o družini in skrbništvu)⁶ z dne 25. februarja 1964 v prečiščenju različici⁷, kakor je bila spremenjena, določa:

„Zakonska zveza je sklenjena, ko moški in ženska, ki sta hkrati navzoča, pred vodjo matičnega urada izjavita, da želita skleniti zakonsko zvezo.“

10. Člen 3 ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego (zakon o matičnih registrih)⁸ z dne 28. novembra 2014 v prečiščenju različici⁹ določa:

„Listine o osebnem stanju so edini dokaz o dejstvih, ki so v njih ugotovljena; njihova neresničnost se lahko dokaže le v sodnem postopku.“

11. Člen 104 tega zakona določa:

„1. Tuja listina o osebnem stanju, ki je dokaz o dogodku in njegovi registraciji, se lahko vnese v matični register z vpisom.

2. Vpis obsega točen in dobeseden prenos vsebine tuje listine o osebnem stanju, tako v jezikovnem kot v formalnem smislu, brez kakršnih koli sprememb v zapisu imen in priimkov oseb, navedenih v tuji listini o osebnem stanju.

[...]

5. Vpis je obvezen, kadar je poljski državlján, na katerega se nanaša tuja listina o osebnem stanju, imetnik listine o osebnem stanju, ki potrjuje predhodne dogodke in ki je bila izdana na ozemlju Republike Poljske, in kadar navedeni državlján zahteva izvršitev ukrepa v zvezi z vpisom osebnega stanja ali zaprosi za izdajo poljskega osebnega dokumenta ali številke PESEL¹⁰].

[...]“

12. Člen 105(1) navedenega zakona določa:

„Vsebinska tuja listina o osebnem stanju se prenese v matični register s fizičnim in tehničnim dejanjem; vpis se navede v listini o osebnem stanju.“

13. Člen 107 zakona o matičnih registrih določa:

„Vodja matičnega urada vpis zavrne, če:

[...]

3. bi bil ta v nasprotju s temeljnimi načeli pravnega reda Republike Poljske.“

⁶ Dz. U. 1964, št. 9, pozicija 59.

⁷ Dz. U. 2020, pozicija 1359.

⁸ Dz. U. 2014, pozicija 1741.

⁹ Dz. U. 2023, pozicija 1378, v nadaljevanju: zakon o matičnih registrih.

¹⁰ Identifikacijska številka fizičnih oseb s poljskim državljanstvom.

14. Člen 7 ustava Prawo prywatne międzynarodowe (zakon o mednarodnem zasebnem pravu)¹¹ z dne 4. februarja 2011 v prečiščeni različici¹² določa:

„Tuje pravo se ne uporabi, če bi njegova uporaba povzročila učinke, ki so v nasprotju s temeljnimi načeli pravnega sistema Republike Poljske.“

15. Člen 1138 ustawa Kodeks postępowania cywilnego (zakon o zakoniku o civilnem postopku)¹³ z dne 17. novembra 1964 v prečiščeni različici¹⁴ določa:

„Tuje javne listine imajo enako dokazno vrednost kot poljske javne listine. [...]“

III. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

16. Jakub Cupriak-Trojan, poljski in nemški državljani, in Mateusz Trojan, poljski državljani, sta sklenila zakonsko zvezo 6. junija 2018 v Berlinu (Nemčija) in trenutno prebivata na Poljskem.¹⁵ Po sklenitvi zakonske zveze se je J. Cupriak-Trojan odločil, da bo svojemu priimku, kot ga je imel ob rojstvu, v skladu z nemškim zakonom dodal priimek, ki ga je imel ob rojstvu njegov zakonec.¹⁶ Po odločbi Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego m.st. Warszawy (vodja matičnega urada v Varšavi, Poljska), ki je bila izdana na zahtevo J. Cupriaka-Trojana, je njegov priimek ob rojstvu enak tudi na Poljskem.

17. Z odločbo z dne 8. avgusta 2019 je vodja matičnega urada v Varšavi, pri katerem se hranita rojstna lista J. Cupriaka-Trojana in M. Trojan, zavrnil njuno prošnjo za vpis njune nemške listine o sklenitvi zakonske zveze, ker v poljskem pravu sklenitev zakonske zveze med osebama istega spola ni določena. Menil je, da bi bila z vpisom take listine kršena temeljna načela poljskega pravnega reda.

18. Wojewoda Mazowiecki (vojvoda pokrajine Mazovija, Poljska), ki je obravnaval upravno pritožbo, ki sta jo vložila J. Cupriak-Trojan in M. Trojan, je to odločbo potrdil ter pri tem tudi ugotovil nasprotje med nemškim obrazcem listine o sklenitvi zakonske zveze in njegovim poljskim ustreznikom. Po eni strani je menil, da mora vodja matičnega urada v primeru vpisa nemške listine o sklenitvi zakonske zveze vpisati imeni in priimka obeh moških, od katerih bi bil eden naveden v rubriki „ženska“. Po drugi strani bi bilo na Poljskem, ker lahko zakonsko zvezo skleneta le moški in ženska, nezakonito v matični register kot zakonca vpisati dva moška.

19. S sodbo z dne 1. julija 2020 je Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (upravno sodišče vojvodstva v Varšavi, Poljska) zavrnilo tožbo, ki sta jo vložila J. Cupriak-Trojan in M. Trojan, med drugim zato, ker niti poljska ustava niti poljsko pravo v okviru nacionalnega javnega reda ne predvidevata, da bi lahko soobstajale zakonske zveze med osebama istega spola in zakonske zveze med osebama različnega spola. Tako naj bi bila z učinki vpisa tuje listine o sklenitvi zakonske zveze med osebama istega spola kršena temeljna načela poljskega pravnega

¹¹ Dz. U. 2011, št. 80, pozicija 432.

¹² Dz. U. 2023, pozicija 503.

¹³ Dz. U. 1964, št. 43, pozicija 296.

¹⁴ Dz. U. 2023, pozicija 1550, v nadaljevanju: zakonik o civilnem postopku.

¹⁵ Čeprav predložitveno sodišče navaja, da živita v Nemčiji, sta tožeči stranki v pisnih stališčih in na obravnavi pojasnili, da ni več tako. Trenutno živita in delata na Poljskem, in sicer od decembra 2021.

¹⁶ J. Cupriak-Trojan in nemška vlada sta na obravnavi navedla, da gre v Nemčiji za običajno uporabljani priimek, ki ga zakonec lahko ima zaradi sklenitve zakonske zveze, na Poljskem pa gre za spremembo priimka, ki ga je oseba imela ob rojstvu, tako da je ta bodisi enak priimku zakonca bodisi se doda skupni priimek, kar je poljska vlada potrdila.

reda v smislu člena 107(3) zakona o matičnih registrih. To sodišče je tudi menilo, da z zavrnitvijo vpisa nista kršena člena 8 in 14 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin¹⁷ v povezavi s členom 12 te konvencije ter členom 21(1) PDEU, saj se spor v postopku v glavni stvari nanaša na vprašanje osebnega stanja, ki ni povezano s pravico do gibanja in prebivanja v državi članici.

20. J. Cupriak-Trojan in M. Trojan sta zoper to sodbo vložila kasacijsko pritožbo pri Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče, Poljska), ki je predložitveno sodišče, v okviru katere sta podprla predlog za sprejetje predhodne odločbe o razlagi členov 7 in 21(1) Listine ter člena 21 PDEU. Ob upoštevanju potreb, ki sta jih izrazili tožeči stranki, državljana Unije, glede svoje namere, da se preselita na Poljsko in tam prebivata ter pri tem uporabita osebno stanje, ki izhaja iz tega, da sta v Nemčiji sklenili zakonsko zvezo, vključno s poznejšo spremembo priimka ene od njiju, ter neobstoja sodne prakse Sodišča glede vpisa listin o sklenitvi zakonske zveze, predložitveno sodišče dvomi o razlagi členov 20(2)(a) in 21(1) PDEU v povezavi s členoma 7 in 21(1) Listine. Navedeno sodišče pojasnjuje, da bo moralo, potem ko se bo seznanilo z odgovorom Sodišča, preučiti, ali je s tem, da v poljski zakonodaji ne obstajajo določbe, s katerimi bi bila predvidena možnost vpisa zakonske zveze med osebama istega spola, izključena obveznost, da se priznajo nekateri učinki sklenitve take zakonske zveze.

21. V teh okoliščinah je Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbe členov 20(2)(a) in 21(1) PDEU v povezavi s členoma 7 in 21(1) [Listine] ter členom 2, točka 2, Direktive [2004/38] razlagati tako, da nasprotujejo temu, da lahko pristojni organi države članice, katere državljanstvo ima državljan Unije, ki je z drugim državljanom Unije (osebo istega spola) v eni od držav članic v skladu z zakonodajo te države sklenil zakonsko zvezo, zato, ker v pravu države gostiteljice¹⁸ možnost zakonske zveze istospolnih oseb ni določena, zavrnejo priznanje zadevne listine o sklenitvi zakonske zveze in njen prenos – z vpisom – v nacionalni matični register ter s tem tema osebama onemogočijo, da bi v tej državi prebivali s takim osebnim statusom in z istim priimkom?“

22. J. Cupriak-Trojan in M. Trojan, vojvoda pokrajine Mazovija, Prokurator Regionalny w Warszawie (regionalni državni tožilec v Varšavi, Poljska), Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie (okrožni državni tožilec v Varšavi, Poljska), poljska, nemška, španska, madžarska in nizozemska vlada ter Evropska komisija so vložili pisna stališča.

23. Na obravnavi 3. decembra 2024 so te stranke, z izjemo vojvode pokrajine Mazovija, ustno podale navedbe in odgovorile na vprašanja za ustni odgovor, ki jih je postavilo Sodišče.

¹⁷ Podpisana 4. novembra 1950 v Rimu, v nadaljevanju: EKČP.

¹⁸ Glede na opredelitev pojma „država članica gostiteljica“ iz člena 2(3) Direktive 2004/38, in sicer „država članica, v katero se državljan Unije preseli z namenom uresničevanja svoje pravice do prostega gibanja in prebivanja“, in glede na besedilo člena 3(1) te direktive gre za izvorno državo članico.

IV. Analiza

24. Predložitveno sodišče z vprašanjem za predhodno odločanje Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člena 20 in 21(1) PDEU v povezavi s členom 7 Listine¹⁹ razlagati tako, da nasprotujeta zakonodaji ali praksi države članice, ki ne dovoljuje niti priznanja zakonske zveze državljana Unije, zakonito sklenjene v drugi državi članici pri uresničevanju njegove svobode gibanja in prebivanja, niti vpisa njegove listine o sklenitvi zakonske zveze v matični register, ker v prvi državi članici sklenitev zakonske zveze med osebama istega spola ni predvidena.

25. Spor se nanaša na priznanje sklenitve zakonske zveze, ki sta jo v Nemčiji sklenila poljska državljana, od katerih je eden tudi nemški državljan, s strani pristojnih organov na Poljskem, zato da bi se listina o sklenitvi zakonske zveze vpisala v poljski matični register.

26. Ker sta zakonito sklenila zakonsko zvezo v drugi državi članici, kot je tista, ki je izdala njuna rojstna lista, se lahko sklicujeta na pravice, ki se navezujejo na status državljana Unije,²⁰ in to tudi v odnosu do svoje izvirne države članice.²¹

27. Glede na trenutno veljavno pravo Unije je osebno stanje, v katero spadajo pravila o zakonski zvezi, področje, ki spada v pristojnost držav članic, pravo Unije pa v to pristojnost ne posega. Vendar mora vsaka država članica pri izvajanju te pristojnosti spoštovati pravo Unije, zlasti določbe Pogodbe DEU o svoboščini, priznani vsakemu državljanu Unije, da se giblje in prebiva na ozemlju držav članic, tako da v ta namen *prizna* osebno stanje, ki je bilo ugotovljeno v drugi državi članici v skladu z njenim pravom.²²

28. Na podlagi teh načel se je sodna praksa Sodišča glede posledic, ki jih je treba izpeljati na področju osebnih stanj, razvila na dveh različnih ravneh – odvisno od tega, ali gre za vprašanje identitete državljana Unije, ki jo je pridobil, ali pa za vezi, ki jih je lahko vzpostavil v državi članici, ki ni njegova izvirna država članica.

¹⁹ Sklicujem se na sodbo Coman (točki 17 in 28) in Sodišču predlagam, naj svoj preizkus omeji na obstoj ovire za uresničevanje pravice zadevnih oseb do prostega gibanja in prebivanja ob spoštovanju njunega zasebnega in družinskega življenja, in ne na obstoj diskriminacije.

²⁰ Zaradi državljanstva vsakega od njiju imata v skladu s členom 20(1) PDEU status državljana Unije, ki je zasnovan kot temeljni status državljanov držav članic (glej sodbo z dne 4. oktobra 2024, Mirin (C-4/23, v nadaljevanju: sodba Mirin, EU:C:2024:845, točki 50 in 51 ter navedena sodna praksa)). Dejstvo, da osebe, ki so državljani neke države članice, zakonito prebivajo na ozemlju druge države članice, katere državljanstvo prav tako imajo, ni upoštevno (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 2017, Freitag (C-541/15, EU:C:2017:432, točka 34)).

²¹ Glej v tem smislu sodbo Mirin (točka 41 in navedena sodna praksa).

²² Glej sodbo Coman (točke od 36 do 38) in v istem smislu sodbo Mirin (točka 53 in navedena sodna praksa).

29. Tako je Sodišče v primeru zakonske zveze²³ ali ugotavljanja očetovstva oziroma materinstva²⁴ presodilo, da je treba vezi, ki izhajajo iz poročnih ali rojstnih listov, izdanih v državi članici, *priznati le za namene uresničevanja pravic, ki jih imajo zadevne osebe na podlagi prava Unije*,²⁵ ne da bi morale druge države članice zagotoviti, da to priznanje učinkuje na področju osebnih stanj.²⁶

30. Če sta se *odločba ali akt, zakonito izdana v državi članici*, ki ni izvorna država članica, nanašala na *elemente za identifikacijo* zadevnega državljan Unije, vpisane v njegovem rojstnem listu, pa je Sodišče presodilo, da to, da država članica zavrne *priznanje in vpis* priimka ali imena ali spremembe spolne identitete, ki jih je pridobil državljan te države članice, *v matični register*, lahko ovira uresničevanje pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic iz člena 21 PDEU.²⁷

31. Sodna praksa Sodišča v bistvu temelji na ugotovitvi, da „[t]ako kot ime [...] spol opredeljuje identiteto in osebni status osebe“ in da lahko to, da država članica zavrne priznanje teh sprememb, ki jih je državljan Unije pridobil v drugi državi članici, temu državljanu povzroči resne upravne, poklicne in zasebne nevšečnosti v smislu sodne prakse Sodišča.²⁸

32. V skladu s to sodno prakso menim, da *neobstoj kakršnega koli priznanja* zakonskih vezi, vzpostavljenih med osebama istega spola, ki so bile vpisane v drugi državi članici, v državi članici ustvarja omejitve pri uresničevanju pravice, ki izhaja iz člena 21(1) PDEU. S to omejitvijo je upravičena omejitev pristojnosti držav članic na področju osebnih stanj, ki jo je določilo Sodišče, čeprav se po mojem mnenju nanaša na uresničevanje pravic, ki drugače kot v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi Coman in Pancharevo, v Direktivi 2004/38 niso konkretizirane.²⁹ Državljanom Unije, kot sta J. Cupriak-Trojan in M. Trojan, katerih položaj spada na področje uporabe prava Unije,³⁰ mora biti omogočeno svobodno prebivanje in gibanje na ozemlju držav članic, ob vrnitvi v izvorno državo članico³¹ pa morajo biti priznani za poročene osebe.

33. V tem položaju je namreč pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, zagotovljena s členom 7 Listine, prav tako temeljnega pomena.

34. V skladu s členom 52(3) Listine imajo pravice, zagotovljene v členu 7 Listine, enako vsebino in obseg kot pravice, zagotovljene v členu 8 EKČP.

²³ Glej sodbo Coman (točka 45).

²⁴ Glej sodbo z dne 14. decembra 2021, Stoliczna obshtina, rayon „Pancharevo“ (C-490/20, v nadaljevanju: sodba Pancharevo, EU:C:2021:1008, točki 45 in 46).

²⁵ Sodba Coman se je nanašala na priznanje zakonske zveze, sklenjene med osebama istega spola, zaradi dodelitve zakoncu, državljanu tretje države, izvedene pravice do prebivanja (točki 45 in 46) na podlagi člena 21 PDEU (točka 23) in pod pogoji, podobnimi tistim iz Direktive 2004/38 (točka 25). V sodbi Pancharevo je šlo za priznanje starševske vezi, vzpostavljene v zvezi z materama, državljanima Unije, v rojstnem listu njunega otroka zaradi pridobitve osebne izkaznice ali potnega lista (glej točke 46, 49, 56 in 57).

²⁶ Sodišče je v sodbi Pancharevo določilo načelo, da vsaka država članica prizna rojstni list, izdan v drugi državi članici, vendar zgolj zaradi izdaje osebne izkaznice ali potnega lista. Iz tega ni bila izpeljana nobena obveznost v zvezi z nacionalnim osebnim stanjem, in to kljub temu, da je otrok državljan zadevne države članice (točki 45 in 50). Za uporabo te sodne prakse v primeru, v katerem so poljski organi zavrnili izdajo potovalnega dokumenta poljskemu otroku, v čigar rojstnem listu, ki so ga izdali organi države članice, sta bila kot njegova starša navedeni osebi istega spola, ker tega rojstnega lista ni bilo mogoče predhodno vpisati, glej tudi sklep z dne 24. junija 2022, Rzecznik Praw Obywatelskich (C-2/21, EU:C:2022:502, točke 43, 44 in 52).

²⁷ Glej sodbo Mirin (točke 54, 55 in 57).

²⁸ Glej sodbo Mirin (točka 55 in navedena sodna praksa).

²⁹ Glej točko 29 teh sklepnih predlogov.

³⁰ Glej točko 26 teh sklepnih predlogov.

³¹ Glej sodbo Pancharevo (točka 47).

35. V zvezi s sodno prakso ESČP, ki temelji na tem členu 8, je treba poleg sodne prakse, navedene v sodbi Coman³², poudariti, da je to sodišče v sodbi z dne 12. decembra 2023 v zadevi Przybyszewska in drugi proti Poljski³³ med drugim ob upoštevanju svoje sodne prakse, pojasnjene in združene v sodbi z dne 17. januarja 2023 v zadevi Fedotova in drugi proti Rusiji³⁴, odločilo, da je Republika Poljska prekoračila polje proste presoje in ni izpolnila svoje pozitivne obveznosti, da pritožnikom zagotovi poseben pravni okvir, s katerim se zagotavlja priznanje in varstvo življenjske skupnosti med osebama istega spola. Navedeno sodišče je presodilo, da je ta opustitev, zaradi katere pritožniki niso mogli urediti nekaterih temeljnih vidikov svojega življenja, pomeni kršitev njihove pravice do spoštovanja njihovega zasebnega in družinskega življenja.³⁵ V podporo tej odločitvi je spomnilo, da:

- je večkrat potrdilo, da se člen 8 EKČP uporablja tako z vidika „zasebnega življenja“ kot z vidika „družinskega življenja“ v zadevah, ki se nanašajo na domnevni neobstoj pravnega priznanja in/ali varstva istospolnih parov;³⁶
- je presodilo, da neobstoj pravne ureditve za priznanje in varstvo istospolnih parov vpliva na osebno in družbeno identiteto pritožnikov kot oseb istega spola, ki si želijo, da se njihova razmerja kot pari pravno priznajo in zaščitijo s pravom,³⁷ in
- člen 8 EKČP od držav članic zahteva, da zagotovijo pravno priznanje in varstvo istospolnih parov z vzpostavitev „posebnega pravnega okvira“.³⁸

36. Iz tega izhaja, da morajo države članice v Uniji, če v svojem nacionalnem pravu ne predvidevajo instituta zakonske zveze med osebama istega spola ali ga celo prepovedujejo, vzpostaviti ustrezne postopke za priznanje vezi, tako vzpostavljenih v drugi državi članici. Spomniti je treba, da je Sodišče že presodilo, da taka obveznost priznanja ne posega v nacionalno identiteto in ne ogroža javnega reda zadevne države članice.³⁹

37. Toda ali bi morala biti posledica obveznosti priznanja zakonske zveze v skladu s pravom Unije na isti podlagi, to je zlasti členu 21 PDEU, to, da se izvorni državi članici *naloži, da v matični register vpiše listino o sklenitvi zakonske zveze*, ki jo je (sta jo) v drugi državi članici pridobil(a) njen(a) državljan(a), čeprav to pod enakimi pogoji ni dovoljeno z nobeno nacionalno določbo ali je z nacionalno zakonodajo to celo prepovedano?⁴⁰

38. Opozarjam, da se glede na trenutno sodno prakso Sodišča obveznosti držav članic na področju osebnih stanj nanašajo le na določitev identitete državljana Unije.⁴¹

³² Glej točko 50.

³³ EC:ECHR:2023:1212JUD001145417, v nadaljevanju: sodba Przybyszewska in drugi proti Poljski, ki jo je izdal prvi senat v sestavi sedmih sodnikov. Zadeva, v kateri je bila izdana ta sodba in do katere je prišlo zaradi odločitve istospolnih parov, da sklenejo zakonsko zvezo (točki 4 in 106), se nanaša na to, da v poljskem pravu ni nikakršne možnosti za pravno priznanje in varstvo razmerja istospolnih parov (točka 107). Glej v istem smislu tudi sodbo z dne 19. septembra 2024, Formela in drugi proti Poljski (CE:ECHR:2024:0919JUD005882812), v nadaljevanju: sodba Formela in drugi proti Poljski, ki jo je izdal isti senat v sestavi treh sodnikov. V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, sta se pritožbi dveh istospolnih parov nanašali na nepriznanje njunih razmerij kot parov na Poljskem in njunih zakonskih zvez, sklenjenih v tujini (točka 10).

³⁴ CE:ECHR:2023:0117JUD004079210.

³⁵ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točki 123 in 124).

³⁶ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 39 in navedena sodna praksa).

³⁷ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 39 in navedena sodna praksa).

³⁸ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točki 98 in 103 ter navedena sodna praksa).

³⁹ Glej sodbo Coman (točka 46).

⁴⁰ Primerjaj s sodbo Mirin (točka 57).

⁴¹ Glej točki 30 in 31 teh sklepni predlogov.

39. Sodišče je ocenilo, da lahko zaradi neskladja med priimkom ali imenom iste osebe ali dveh registriranih spolnih identitet pride do zmede in nevšečnosti, saj je treba pri številnih dejanjih v vsakdanjem življenju, tako v javni kot zasebni sferi, dokazati lastno identiteto⁴² in – ko gre za družine – vrsto družinskih vezi med različnimi družinskimi člani.⁴³ Sodišče je tako odločilo ob upoštevanju dejanskega tveganja, ki je neločljivo povezano z razliko v elementih, ki so bistveni za identifikacijo osebe, in sicer da bo morala ta oseba odpraviti dvome glede svoje identitete in verodostojnosti dokumentov, ki jih predloži, ali resničnosti v njih navedenih podatkov. Te ugotovitve so bile upoštevane tudi v primeru spremembe priimka zakoncev po sklenitvi zakonske zveze, ki sta jo zakonito sklenila državljana Unije v državi članici, ki ni njuna izvorna država članica,⁴⁴ te spremembe pa ta država članica ni priznala. Zato če eden ali oba zakonca spremenita priimek, ne bi moglo priti do nobenih težav, saj mora biti ta novi priimek priznan v vsaki od držav članic.⁴⁵

40. *Utemeljitev statusa poročene osebe* pa pri postopkih, ki ustvarjajo pravice, ne more izhajati zgolj iz dejstva, da imata osebi skupni priimek, če gre za tak primer. Pod katerimi pogoji bi bilo torej treba v skladu s pravom Unije državi članici naložiti, da zakonsko zvezo vpiše v matični register, če z njeno zakonodajo ni določena niti sklenitev zakonske zveze med osebama istega spola na njenem ozemlju niti njen vpis, če je bila ta zveza sklenjena v drugi državi članici, in to neodvisno od tega, ali je ena od poročenih oseb državljan prve države članice ali ne?⁴⁶

41. Utemeljitev statusa „poročene osebe“ omogoča zadevnim državljanom Unije, zlasti ob njihovi vrnitvi v izvorno državo članico,⁴⁷ da izkoristijo polni učinek pravic, ki jih imajo na podlagi člena 21(1) PDEU.⁴⁸ Zato menim, da je treba vnaprej določiti okvir, v katerem je treba presoјati obveznost vpisa osebnega stanja.

42. Kar zadeva pravice, ki izhajajo iz prava Unije in še posebej iz Direktive 2004/38,⁴⁹ je treba poudariti, da državljanom Unije, da bi se ti lahko prosto gibali na ozemlju držav članic, ni treba dokazovati, da so „poročeni“.⁵⁰ Ovirana bi lahko bila le pravica zakonca do prebivanja kot družinski član,⁵¹ če ta status ne bi bil priznan.⁵² Za tak primer pa je Sodišče v zadevi Coman

⁴² Glej sodbo Mirin (točke od 54 do 56 in navedena sodna praksa).

⁴³ Glej sodbi z dne 22. decembra 2010, Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, točka 52 in navedena sodna praksa), ter z dne 8. junija 2017, Freitag (C-541/15, EU:C:2017:432, točka 37 in navedena sodna praksa).

⁴⁴ Glej v tem smislu sodbo z dne 12. maja 2011, Runevič-Vardyn in Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, točka 76). V zvezi s tem glede postopka v glavni stvari poudarjam, da je poljska vlada na obravnavi pojasnila, da zakonca v skladu z nacionalno zakonodajo lahko priimek spremenita tako, da nadomestita priimek enega od njiju s priimkom, ki ga je imel drugi ob rojstvu, ali ga dodata temu priimku. Po navedbah nemške vlade enaka možnost obstaja tudi v nacionalnem pravu, vendar na podlagi običajev. Priimek ob rojstvu se ne spremeni. Glej tudi opombo 16 teh sklepnih predlogov.

⁴⁵ Glej točko 30 teh sklepnih predlogov. Tako bi morala sprememba, ki jo je J. Cupriak-Trojan dosegel na Poljskem, imeti enake učinke v Nemčiji.

⁴⁶ Poljska vlada je na obravnavi pojasnila, da na Poljskem ni mogoče vpisati listine o sklenitvi zakonske zveze med državljanoma drugih držav članic, v katerih je mogoča sklenitev zakonske zveze med osebama istega spola, je pa vpis take listine mogoč za osebe različnega spola.

⁴⁷ Glej v tem smislu sodbo Coman (točke 24, 32, 40 in 53).

⁴⁸ Glej točko 32 teh sklepnih predlogov.

⁴⁹ Glej točko 29 teh sklepnih predlogov.

⁵⁰ Glej člen 4(1) Direktive 2004/38. V zvezi s tem je poljska vlada na obravnavi navedla, da zakonska zveza ni navedena niti v potnem listu niti na nacionalni osebni izkaznici. Poleg tega ugotavljam, da se v obravnavani zadevi, ker gre za polnoletna državljana, ki imata potovalni dokument, ki ne ovira njunega prostega gibanja, v zvezi s tem ne uveljavlja nobena pravica, ki izhaja iz Direktive 2004/38. Primerjaj s položaji, za katere je šlo v sodbah Coman in Pancharevo. Glej opombo 25 teh sklepnih predlogov.

⁵¹ Glej sodbo Coman (točke od 33 do 35).

⁵² Glej v tem smislu sodbo z dne 12. maja 2011, Runevič-Vardyn in Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, točka 73). Navesti je treba, da to ne velja za J. Cupriaka-Trojana in M. Trojana, ki živita na Poljskem. Ker sta državljana Unije, svoboda gibanja in prebivanja vsakega od njiju v njuni izvorni državi ni ogrožena (glej v tem smislu sodbo z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 37), in sklep z dne 24. junija 2022, Rzecznik Praw Obywatelskich (C-2/21, EU:C:2022:502, točka 36 in navedena sodna praksa)).

menilo, da državi članici začasnega prebivališča ni mogoče naložiti nobene obveznosti s področja osebnih stanj.⁵³ To odločbo, ki se je nanašala na zakonca, državljana tretje države, je mogoče prenesti na primer državljana Unije, ki prebiva v državi članici gostiteljici. Zato naj bi bila v tem okviru izbira načina vpisa tuje listine o sklenitvi zakonske zveze zaradi odobritve prebivanja v izključni pristojnosti držav članic.

43. Kar zadeva pravico poročenih istospolnih oseb do družinskega življenja, ne da bi se te pri tem srečevale z upravnimi ovirami,⁵⁴ poudarjam, da se vprašanje, postavljeno Sodišču, nanaša konkretno na uresničevanje pravic državljanov, določenih z nacionalno zakonodajo. Na obravnavi je bilo potrjeno, da je namen prošnje J. Cupriaka-Trojana in M. Trojana, da se njuna listina o sklenitvi zakonske zveze vpiše v matične registre, to, da bi lahko upravičila svoj status „zakoncev“, zlasti na Poljskem.⁵⁵

44. Čeprav v skladu z veljavnimi poljskimi predpisi vpis tuje listine o sklenitvi zakonske zveze v primeru opravljanja vsakodnevnih upravnih formalnosti ni obvezen⁵⁶ in čeprav mora ta listina, ki je oproščena vsakršne overitve, če je bila izdana v državi članici, imeti enakovredne dokazne učinke kot poljske listine,⁵⁷ pa pristojni organi teh pravil v praksi ne uporabljajo. Poljska vlada je v pisnih stališčih, ki jih je dopolnila na obravnavi, poleg tega priznala, da je vpis listine o sklenitvi zakonske zveze edino sredstvo za odpravo težav, na katere se sklicujejo osebe istega spola, ki so zakonsko zvezo sklenile v tujini, ne glede na njihovo državljanstvo.

45. Ker na Poljskem ni drugih rešitev – kakršna bi bila predložitev katere koli druge uradne listine,⁵⁸ ki bi jo poljske upravne službe lahko priznale – ima torej ta država članica obveznost, da tujo listino o sklenitvi zakonske zveze vpiše v matični register.

46. Vendar zaradi tega posebnega konteksta in *a fortiori* glede na predmet spora v postopku v glavni stvari, ki ne spada na področje uporabe Direktive 2004/38,⁵⁹ obveznosti vpisa v matični register listine o sklenitvi zakonske zveze, izdane v eni državi članici, *po mojem mnenju ni mogoče naložiti nobeni drugi državi članici, če zakonska zveza učinkuje, ne da bi bilo treba izpolniti to formalnost.*

⁵³ Glej sodbo Coman (točki 45 in 46). Sodišče je tako presodilo, da je priznanje zakonske zveze med osebama istega spola omejeno zgolj za namene podelitve izvedene pravice do prebivanja državljanu tretje države.

⁵⁴ Glej točki 32 in 35 teh sklepnih predlogov.

⁵⁵ Tožeči stranki sta trdili, da na Poljskem družinskega življenja ne moreta nadaljevati pod enakimi pogoji kot v Nemčiji. Glede Poljske sta navedli te primere: prvič, J. Cupriak-Trojan naj bi bil od začetka marca do začetka septembra 2022, medtem ko je prebival na Poljskem, brezposeln in naj ne bi bil vključen v javno zdravstveno zavarovanje. V tem obdobju naj bi M. Trojan živel in delal na Poljskem. Zakonec, ki je zaposlen, naj bi lahko zagotovil zdravstveno zavarovanje zakoncu, ki ni zaposlen. Tako naj M. Trojan te možnosti ne bi imel, saj zakonska zveza tožečih strank na Poljskem nima učinka, zaradi česar naj bi bil J. Cupriak-Trojan v vsem tem obdobju prikrajšan za javno zdravstveno zavarovanje. Drugič, po poroki v Nemčiji naj bi J. Cupriak-Trojan predlagal, naj se v zemljiški knjigi v zvezi nepremičninami, katerih lastnik je na Poljskem, posodobi njegov priimek. Sodišče, pristojno za eno od njegovih nepremičnin, naj bi ta predlog zavrnilo, z utemeljitvijo, da listina o sklenitvi zakonske zveze med osebama istega spola ni sprejeta. Drugo sodišče naj bi temu predlogu v zvezi z drugo nepremičnino ugodilo in vpisalo spremembo njegovega priimka. Glej tudi podobne ugotovitve ESČP v sodbah Przybyszewska in drugi proti Poljski (točki 102 in 108) ter Formela in drugi proti Poljski (točka 24).

⁵⁶ Glej člen 104(5) zakona matičnih registrih, navedenega v točki 11 teh sklepnih predlogov.

⁵⁷ Glej člen 1138 zakonika o civilnem postopku, navedenega v točki 15 teh sklepnih predlogov, in člen 4 Uredbe (EU) 2016/1191 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o spodbujanju prostega gibanja državljanov s poenostavitvijo zahtev za predložitev nekaterih javnih listin v Evropski uniji in o spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 (UL 2016, L 200, str. 1). Glej tudi člen 9 te uredbe in Prilogo IV k tej uredbi, ki vsebuje večjezični standardni obrazec, ki se nanaša na zakonsko zvezo. Ta obrazec olajšuje prevod javne listine, ki se nanaša na zakonsko zvezo. Za primerjavo glej obrazec B, ki je priložen Konvenciji Mednarodne komisije za osebna stanja (CIEC) št. 16 o izdajanju večjezičnih izpiskov listin o osebnem stanju, podpisani na Dunaju 8. septembra 1976, h kateri je Republika Poljska pristopila.

⁵⁸ Glej po analogiji sodbo Pancharevo (točka 50).

⁵⁹ Glej točko 43 teh sklepnih predlogov.

47. Poleg tega je odločitev, da mora vsaka država članica določiti ustrezna sredstva za zagotavljanje pravice do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja istospolnih parov, skladna z obsegom pravic, zagotovljenih s členom 8 EKČP, kot ga je opredelilo ESČP.

48. V zadevi Przybyszewska in drugi proti Poljski je ESČP v zvezi z obveznostjo vzpostavitve „posebnega pravnega okvira“⁶⁰ pojasnilo:

- členi 8, 12 in 14 EKČP se do zdaj niso razlagali tako, da je z njimi državam pogodbenicam naložena pozitivna obveznost, da istospolnim parom omogočijo sklenitev zakonske zveze;⁶¹
- pri zagotavljanju možnosti, da se istospolnim parom zagotovita pravno priznanje in varstvo, je polje proste presoje držav pogodbenic bistveno ožje. Širše je v zvezi z „izbiro sredstev“ za izpolnitev pozitivnih obveznosti, ki izhajajo iz člena 8 EKČP,⁶² in
- ker namen EKČP ni zagotoviti teoretične ali navidezne pravice, temveč praktične in učinkovite pravice, je pomembno, da je varstvo, ki ga države pogodbenice zagotavljajo istospolnim parom, ustrezno. V zvezi s tem ESČP navaja, da se je v nekaterih sodbah že sklicevalo na vidike, zlasti materialne (preživnina, obdavčitev ali dedovanje) ali moralne narave (pravice in dolžnosti medsebojne pomoči), ki so sestavni del zakonskega življenja in bi jih bilo koristno urediti v okviru pravnega okvira, ki bi bil na voljo istospolnim parom.⁶³

49. ESČP je ugotovilo, da v poljskem pravu nista omogočena nikakršno pravno priznanje in varstvo istospolnih parov,⁶⁴ ter navedlo, da istospolni partnerji kljub nekaterim pozitivnim spremembam sodne prakse na tem področju ne morejo urejati temeljnih vidikov svojega življenja, kot so vidiki v zvezi z lastnino, preživnino, obdavčitvijo in pravicami do dedovanja, kot uradno priznani pari. V večini primerov se pred sodnimi ali upravnimi organi ne morejo sklicevati na obstoj svojega razmerja. ESČP je presodilo, da v skladu z načelom subsidiarnosti, na katerem temelji EKČP, samo ne more določiti pravne ureditve, ki naj bi se uporabljala za istospolne pare.⁶⁵

50. Natančneje v zvezi z vpisom zakonskih zvez, sklenjenih med osebama istega spola v tujini, je ESČP v sodbi z dne 14. decembra 2017, Orlandi in drugi proti Italiji,⁶⁶ opozorilo na neobstoj soglasja v Evropi, ki potrjuje, da morajo imeti države načeloma široko polje proste presoje glede tega, ali bodo kot zakonske zveze vpisale zakonske zveze, sklenjene v tujini.⁶⁷

⁶⁰ Glej točko 35 teh sklepnih predlogov.

⁶¹ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 99 in navedena sodna praksa).

⁶² Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točki 100 in 101 ter navedena sodna praksa).

⁶³ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 102 in navedena sodna praksa).

⁶⁴ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 105) ter sodbo Formela in drugi proti Poljski (točka 27).

⁶⁵ Glej sodbo Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 114). O širšem polju proste presoje, ki ga imajo države pogodbenice na voljo pri določanju natančne narave pravne ureditve, ki bo na voljo istospolnim parom, glej sodbo Formela in drugi proti Poljski (točka 28).

⁶⁶ CE:ECHR:2017:1214JUD002643112, v nadaljevanju: sodba Orlandi in drugi proti Italiji (točka 205). V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, so se očitki, vloženi na podlagi člena 8 EKČP, nanašali predvsem na zavrnitev, da bi se v Italiji vpisala zakonska zveza, sklenjena v tujini, bodisi kot zakonska zveza bodisi v kateri koli drugi obliki, zaradi česar so bile zadevne osebe prikrajšane za pravno varstvo ali povezane pravice (glej točko 191).

⁶⁷ ESČP je v točki 205 sodbe Orlandi in drugi proti Italiji navedlo, da glede na primerjalnopravne informacije, ki so mu bile na voljo in ki so bile omejene na 27 držav, ki niso dovoljevale zakonske zveze med osebama istega spola, le tri dovoljujejo njihov vpis. Za več podrobnosti, ki se nanašajo na julij 2015, glej isto sodbo Orlandi in drugi proti Italiji (točka 113). Primerjaj z drugimi elementi primerjalnega prava o pravnem priznavanju istospolnih parov, vendar brez drugih podrobnosti o osebnem stanju, ki so navedeni v sodbi ESČP z dne 17. januarja 2023, Fedotova in drugi proti Rusiji (CE:ECHR:2023:0117JUD004079210, točke od 65 do 67), na katero se sklicuje sodba Przybyszewska in drugi proti Poljski (točka 31).

51. ESČP je v tej sodbi Orlandi in drugi proti Italiji v točki 210 ugotovilo, da italijanska država ni mogla razumno prezreti položaja pritožnikov – ki so bili istospolni pari, ki so sklenili zakonsko zvezo na podlagi prava tuje države – ki je ustrezal družinskemu življenju v smislu člena 8 EKČP, in jim ne ponuditi sredstva za varstvo njihovega razmerja. Ker italijanski organi do leta 2016 niso priznavali tega položaja in niso ponujali niti najmanjše oblike varstva razmerja pritožnikov, je ESČP presodilo, da italijanska država ni vzpostavila pravičnega ravnovesja med nasprotujočimi si interesi.⁶⁸ ESČP je presodilo, da država pritožnikom ni zagotovila posebnega pravnega okvira za priznanje in varstvo njihove življenjske skupnosti oseb istega spola, s čimer je kršila člen 8 EKČP. Obveznost države ni bila razširjena na to, da bi se morale v tujini sklenjene zakonske zveze v Italiji, ki ne priznava istospolnih zakonskih zvez, vpisati kot zakonske zveze.

52. Podobno je ESČP nedavno v sodbi Formela in drugi proti Poljski presodilo, da so poljski organi s tem, da so zavrnilo registracijo zakonske zveze pritožnikov v *vsakršni obliki* in jim niso zagotovili posebnega pravnega okvira, ki bi določal priznanje in varstvo njihove življenjske skupnosti, pustili pritožnike v pravni praznini ter niso izpolnili bistvenih potreb po priznanju in varstvu istospolnih parov, ki živijo v trajnem in trdnem razmerju.⁶⁹

53. Zato se mi ne zdi, da bi posebna zahteva za vpis ali, splošneje, za vpis listine o sklenitvi zakonske zveze med osebama istega spola, izdane v državi članici, v matični register izvirne države članice zadevne osebe ali oseb lahko izhajala iz prava Unije, kot ga razlaga Sodišče,⁷⁰ da bi se zagotovilo širše varstvo, kot izhaja iz sodne prakse ESČP. Zato menim, da je treba uporabiti načelo, ki ga je določilo to sodišče. Iz tega sklepam, da je vsaka država članica pristojna za opredelitev primerne ureditve, s katero istospolnim parom zagotovi uradno priznanje, ki jim zagotavlja obstoj in legitimnost v razmerju do zunanjega sveta, če uporabim izraz iz sodbe v zadevi Przybyszewska in drugi proti Poljski,⁷¹ ne da bi bila dolžna v matični register vpisati listine o sklenitvi zakonske zveze med osebama istega spola, če take zakonske zveze v pravu te države članice niso predvidene.

54. Tako je v obravnavani zadevi vpis nemške listine o sklenitvi zakonske zveze v poljske matične registre potreben zaradi nacionalnih posebnosti, kot je razvidno iz stališč poljske vlade.⁷² Vendar bi bilo to, da se dovoli, da smeta zakonca imeti običajno uporabljano ime, lahko v nekaterih vsakodnevni situacijah sredstvo, da se izpolni zahteva, da je zakonska zveza poznana tretjim osebam. Enako velja za možnost, da se v državi članici predloži listina o sklenitvi zakonske zveze, izdana v drugi državi članici, ki je prevedena in oproščena overitve zaradi dokazne vrednosti, ki ji je priznana v skladu s pravom Unije.⁷³

55. Menim, da razlikovanje med obveznostjo, da se prizna zakonska zveza med osebama istega spola, ki je bila zakonito sklenjena v državi članici gostiteljici, in obveznostjo, da se listina o sklenitvi zakonske zveze vpiše v matični register v izvorni državi članici, omogoča razlago člena 21 PDEU ob doslednem spoštovanju delitve pristojnosti med Unijo in državami članicami.

⁶⁸ Glej v istem smislu sodbo Formela in drugi proti Poljski, ki se prav tako nanaša na nepriznanje in neobstoj vpisa listin o sklenitvi zakonske zveze, sklenjene v tujini (točke 10, 22, 25 in 29).

⁶⁹ Glej sodbo Formela in drugi proti Poljski (točka 26).

⁷⁰ Glej točke od 27 do 31 teh sklepnih predlogov.

⁷¹ Glej točko 109 *in fine*.

⁷² Glej točko 44 teh sklepnih predlogov.

⁷³ Glej v tem smislu točko 44 teh sklepnih predlogov. Glej po analogiji tudi sodbo z dne 8. decembra 2022, Caisse nationale d'assurance pension (C-731/21, EU:C:2022:969, točke od 39 do 41 in navedena sodna praksa).

Na tej podlagi je to razlikovanje skladno s sodno prakso Sodišča glede dokumentov o osebnem stanju, ki so izdani v eni državi članici v zvezi z istospolnimi pari ali njihovimi otroki in ki morajo imeti učinke v drugi državi članici, v kateri takih pravnih položajev ni.

56. Nasprotna rešitev bi lahko temeljila zgolj na trditvi, da je s pravom Unije priznana svoboda gibanja in prebivanja državljanov Unije, ki jo je mogoče na področju osebnega stanja uresničevati brez omejitev – z izjemo zlorabe pravic. Vendar se zlasti v zadevah s področja zakonske zveze postavlja vprašanje, ali se bo uporabljala v položajih, v katerih zavrnitev vpisa tuje listine o sklenitvi zakonske zveze temelji na drugih razlogih in ne na tem, da zakonca nista različnega spola.⁷⁴

57. Sodišče bi se tako na področju osebnih stanj premaknilo od pristopa, ki temelji na načelu prostega gibanja državljanov Unije, omejenega na njihovo identiteto, k pristopu, ki temelji izključno na pravici do spoštovanja njihovega družinskega življenja. Ta pravica bi postala načelo, ki bi bilo vsebovano v pravici do prostega gibanja in prebivanja ter bi bilo ločeno od sekundarne zakonodaje,⁷⁵ po potrebi pa bi se kombiniralo s prepovedjo diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti.

58. Po eni strani ugotavljam, da se Sodišče tudi v primeru, ko bi morale prevladati otrokove koristi, ni odločilo za to usmeritev.⁷⁶

59. Po drugi strani je treba ugotoviti, da je Komisija na področju starševstva pripravila predlog uredbe,⁷⁷ katere cilj je od držav članic zahtevati, da priznajo starševstvo otroka, kot je ugotovljeno v drugi državi članici, za nacionalne namene, ki niso uresničevanje pravic, ki izhajajo iz prava Unije, zlasti določb v zvezi s prostim gibanjem.

60. Zato Sodišču predlagam, naj razsodi, da na podlagi prava Unije ni mogoče zahtevati vpisa listine o sklenitvi zakonske zveze, ki sta jo v državi članici sklenili osebi istega spola, od katerih je vsaj ena državljan Unije, v matični register druge države članice, ki take zakonske zveze ne priznava, razen če je to edini način, da se dokaže status poročene osebe. Povedano drugače, menim, da je treba obveznost, ki je državam članicam naložena s svobodo gibanja in prebivanja, in sicer da opravijo vpis v matični register, omejiti na primere, v katerih obstaja dvom o identiteti državljana Unije in je ta dvom mogoče odpraviti samo na ta način.

V. Predlog

61. Glede na vse navedene ugotovitve Sodišču predlagam, naj na vprašanje, ki ga je predložilo Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče, Poljska), odgovori:

Člena 20 in 21(1) PDEU v povezavi s členom 7 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah
je treba razlagati tako, da

⁷⁴ Kot so na primer neobstoj zadržkov za sklenitev zakonske zveze, prenehanje prejšnje življenjske skupnosti ali starostna razlika med poročenima osebama, za kar veljajo določbe mednarodnega zasebnega prava.

⁷⁵ Glej v tem smislu sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott v zadevi Stoliczna obsztina, rayon „Pancharevo“ (C-490/20, EU:C:2021:296, točki 99 in 100).

⁷⁶ Glej sodbo Pancharevo (točki 45 in 50), ter sklep z dne 24. junija 2022, Rzecznik Praw Obywatelskich (C-2/21, EU:C:2022:502, točke 43, 44 in 52).

⁷⁷ Predlog uredbe Sveta o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju odločb in sprejemanju javnih listin v zadevah v zvezi s starševstvom ter uvedbi evropskega potrdila o starševstvu (COM(2022) 695 final).

ne nasprotujeta zakonodaji države članice, katere državljani je državljani Unije, s katero ni dovoljeno, da se njegova listina o sklenitvi zakonske zveze z osebo istega spola, zakonito izdana v drugi državi članici, vpiše v matični register, kadar ta oseba uresničuje svobodo gibanja in prebivanja, če v prvi državi članici obstajajo drugi načini za to, da se istospolnim osebam zagotovi priznanje zakonske zveze v razmerju do tretjih oseb.

Nasprotujeta pa zakonodaji ali praksi države članice, katere državljani je državljani Unije, s katero ni dovoljeno, da se na kateri koli način ali z dokumentom, ki dokazuje zakonske vezi in priimek, ki ga izbereta poročeni osebi, prizna zakonska zveza tega državljan, zakonito sklenjena v drugi državi članici z osebo istega spola, kadar ta državljani uresničuje svobodo gibanja in prebivanja, ker v prvi državi članici taka zakonska zveza ni predvidena.